

Brakoppløjning kunne ikke betale sig

Danske landmænd kommer til at miste milliarder af kroner efter opdyrkningen af brakjord, mens regeringen løber fra løftet om fuld kompensation for årtiers største naturmassakre.

Af Kjeld Hansen

■ “Man høster, som man sår”, lyder en vending, hvis oprindelse går tilbage til Det Gamle Testamente.

Umiddelbart synes denne oldgamle faste vending ikke længere at dække dansk landbrug.

Aldrig har de danske landmænd pløjet, harvet, sprøjtet og sået så flittigt som i de seneste to år, og aldrig har rekordhøsten været større end i 2009. Lige lidt har det imidlertid nytet, fordi priserne på kornhøsten er katastrofelave. Man høster dårligt nok, så det kan betale dækningsbidraget til at pløje en hektar brakjord.

Siden ophævelsen af den tvungne braklægning i 2008 er landbrugsarealet i Danmark forøget med knap fem procent. I samme periode er prisen på korn halveret.

For et år siden fik landmanden 140 kr. for 100 kilo foderkorn, i dag tilbydes han under 70 kr. Denne elendige udvikling skyldes, at hele EU er oversvømmet med billigt korn, takket være en hovedløs liberalisering af landbrugspolitikken.

De ultraliberalistiske landbrugspolitikeres udygtighed

kommer til at koste danske planteavlere seks milliarder kroner, ifølge Landbrugsavisen. Så meget mindre tjener korndyrkerne i år i sammenligning med sidste år.

For den enkelte landmand er der udsigt til en katastrofe med noget nær en halvering af egenindtjeningen. For nogle vil brakballaden ende i konkurs.

Meget bedre kommer det næppe til at gå for landmændene i det øvrige EU. Overalt har ophævelsen af brakreguleringen betydet alt for meget jord under plov.

Sultne børn i Afrika

I sommeren 2007 var der ingen ende på alle de gode argumenter for at udvide kornarealet til det

yderste. Ikke mindst var kornpriserne dengang rekordhøje, så fødevareminister Eva Kjer Hansen (V) og svineproducent Peter Gæmelke, daværende præsident for Landbrugsrådet, gik arm i arm i den sag.

»Det er tvingende nødvendigt med mere korn, fordi hele den globale fødevarerikkerhed står på spil«, påstod ministeren og svineproducenten. Og fordi Afrikas børn sulter, tilføjede de med betydelig patos.

Selvom det blev sagt tydeligt af fagfolk og økonomer, at den tilsyneladende globale mangel på korn og ris og de tilsvarende høje priser i 2007 skyldtes økonomisk spekulation, valgte fødevareministeren at lytte til sin ideologiske spindoktor. Det samme gjorde den danske landbrugskommissær i EU. Nu skulle landbruget totalliberaliseres og udsættes for de rå markeds kræfter.

For Danmark, som i forvejen er verdens mest ekstremt udnyttede landbrugsland, betød EU-hastværket en hovedkulds ophævelse af brakpligten på 175.000 hektar jord eller et areal som Lolland-Falster.

Hvad blev der af brakken?

Ud fra FødevareErhvervs GLR data fra enkeltbetalingsordningen kan man følge udviklingen i landbrugets arealanvendelse. Disse data er udtryk for, hvad landmændene i deres ansøgning om støtte har angivet at ville bruge arealerne til. For de arealkategorier, som er mest relevant for brakdiskussionen, ser udviklingen 2007-09 ud som følger:

	2007	2008	2009
Brak	148.130	65.416	0
Øvrige miljøstøtteordninger (MVJ)	13.790	13.069	15.662
Vildtagte	1.193	2.407	2.939
Udyrket	12.484	11.457	35.347
I alt (hektar)	175.597	92.349	53.948

Karakteristisk for MVJ, vildtagte og udyrket er, at gødningsnormen er 0. Tallene er gode nok, men formentlig ufuldstændige. Eksempelvis er der også en arealkategori, som hedder “ukendt, ugyldig”, som fra 2007 til 2009 er vokset med ca. 5.000 ha. Det kan skyldes, at landmændene ikke har kunnet finde ud af, hvor arealerne skulle placeres.

Danmarks Miljøundersøgelser vil analysere videre på dette forhold sammen med Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet.

Kilde: projektleder Torben Moth Iversen, DMU.

Gennem en længere årrække havde mange brakarealer udviklet sig til halvnatur, så der lød et ramaskrig af forargelse fra naturglade borgere over hele landet, da landmændene gik i gang i foråret 2008 med at opløje orkideenge, mase agerhønekylringer og knuse vibereeder. Reelt bestod en del af brakken af såkaldte §3-områder, der formelt set er beskyttet af lovgivningen, men som fødevaremyndighederne havde accepteret som lovpligtig brak.

Men fødevareminister Eva Kjer Hansen stod fast. Uanset hvad brakarealerne kunne indeholde af kvaliteter, så var den store naturmassakre nødvendig.

Og det hastede. Derfor var der hverken tid til at finde ud af, hvor brakarealerne lå, hvad de indeholdt af naturværdier, eller om de overhovedet kunne dyrkes med en fornuftig økonomi. Danmarks Miljøundersøgelser blev bedt om at vurdere effekterne af ministerens beslutning, men fik blot ni (9) døgn til at udarbejde notatet.

Brudte løfter og genbrug af gamle tal

I dag kan enhver se, at opløjningen af de 122.000 hektar brakarealer, som det formentlig er blevet til, uden sammenligning udgør den største naturødelæggelse i årtier.

Helt tilbage til 1950'erne skal man for at finde en tilsvarende reduktion af udyrkede arealer i Danmark. Dengang gav staten direkte tilskud til at opdyrke naturarealer som enge, moser og heder, men selv i landvindings-sagens glade dage fra 1940 til 1965 blev der til sammenligning kun foretaget "afvandsingsforanstaltninger", der berørte ca. 148.000 hektar. Selvom man dertil lægger de tilsvarende kultiveringsprojekter efter grundforbedringsloven, der for perioden 1933-64 er opgjort til at berøre ca. 25.000 hektar, så omfattede de statsstøttede, kulturtekniske indgreb over mere end 30 år alligevel kun ca. 173.000 hektar.

Uden tvivl er det kommet bag på regeringen, at brakopløjningen udløste så voldsomme

Fotos: Peder Stenrup/naturbeskyttelse.dk

Fotos fra en mark i Linådalen fra 2007 og 2008 – dvs. før og efter ophævelsen af brakordningen. Her har den fugtige eng også fået en tur med ploven.

protester fra borgere og fagfolk. I hvert fald måtte fødevareminister Eva Kjer Hansen (V) krybe til korset og indrømme, at opløjningen havde ødelagt masser af natur. Hun måtte også love højt og helligt, at der ville blive kompenseret for hver en hektar, der var gået tabt, når regeringen offentliggjorde sin Grøn Vækst-plan.

Men det løfte kunne man ikke stole på.

Landets førende eksperter i biodiversitet har gennemgået Grøn Vækst-planen, og de betegner den som helt utilstrækkelig til at kompensere for ødelæggelserne. Man etablerer 75.000 hektar "ny natur", som det kaldes i planen, men undladt at fortælle, at der skal dyr-

kes energipil og elefantgræs på arealerne. Man fremhæver de gamle forpligtelser, regeringen har i Natura 2000-områderne, som kompensation for brakopløjningen, og man genbruger 50.000 hektar randzoner, der for længst skulle have været etableret ifølge Vandmiljøplan III.

Også de økonomiske vismænd har kommenteret fødevareminister Eva Kjer Hansens beslutning om at skrotte brakmarkerne. I sin analyse har Det Økonomiske Råd kaldt den "hovedløs". Andre ville nok bruge stærkere ord. Ikke mindst de landmænd, der nu tvinges til at gå fra hus og hjem på grund af fødevareministerens ideologiske korstog. ■

Om forfatteren

*Kjeld Hansen er journalist og gårdejer
E-mail: baeredygtighed@vip.cybercity.dk*

Videre læsning:

*Brak-sagen har tidligere været debatteret i Aktuel Naturvidenskab:
Når DMU springer badut, nr. 1/2008
Fup og fakta om brak og natur: nr. 2/2008*